

Erivajadustega inimeste hingehoid, VKTJ.25.06.02

Maht: 3 EAP, millest on 18 tundi kontaktõpet ja 60 tundi iseseisvat tööd

Kursuse nimi inglise keeles - Pastoral counseling of the people with special needs (3 EAP)

2026/27 õppeaasta, baka tasemel valikaine

Kursuse õppejõud - Meego Remmel, PhD; Moonika Raja, PhD; Francesca Debora Nuzzolese, PhD

Hindamine: mitteamistav

Õpiväljundid. Õppeaine lõpuks üliõpilane:

- mõistab erivajadustega inimeste ning nende mõtlemise, usuliste arusaamade ja usuelu eripärasid;
- mõtestab ja väärtustab erivajadustega inimeste kohta kristlikus osaduskonnas;
- reflekteerib ligimesearmastusest motiveeritud suhtlemis- ja hoolimiskogemust erivajadustega inimestega ja on valmis sellega seotud küsimuste üle argumenteeritult arutlema.

Hindamismeetodid ja hindamiskriteeriumid

Hindamismeetodid	Tähtaeg	Hindamiskriteeriumid
Tähendamissõnade teemaline usutlus erivajadusega inimesega ning selle kirjalik (3-5 lk) analüüs antud inimese loost, mõtlemise, usuliste arusaamade ja usuelu sarnasustest, erinevustest ning õppe- ja arengukohtadest perspektiiviga pakkuda talle selleks (hingehoidlikku) tuge kristlikus osaduskonnas.	20.11.2026	Usutlus on läbi viidud vastavalt antud juhendile vähemalt kolme tähendamissõna kohta Piiblis, kirjalik analüüs sisaldab nii intervjuueeritud inimese ja temaga läbiviidud usutluse kirjeldust kui ka iseloomulikumaid tsitaate ning vastavat analüüsi antud erivajadusega inimese mõtlemise, usuliste arusaamade ja usuelu eripäradest.
Kirjalik õpimapp iseseisvalt loetud kirjanduse ja läbivaadatud videomaterjali põhjal loodud erivajadustega inimesi ja nende eripärasid kirjeldavad infograafilised „portreed“ ehk hingehoidlikud <i>personad</i> .	19.02.2027	Õpimapis on kaardistatud erivajadustega inimesi ja nende eripärasid ning hingehoidlikku toetamist puudutavad tunnused. Õpimapis kirjalikult väljatoodud esitletakse kokkuvõtlikult suulisel kollokviumil, olles samas valmis vastama esitatud küsimustele ja sisuliselt arutlema esiletoodud eripärade hingehoidlike aspektide üle sõnastades kaalutletud seisukohti.

Lõpphinde kujunemine

Ainekursuse hindamine on mitmeeristav, mõlemad hindamismeetodid peavad olema sooritatud vastavalt hindamiskriteeriumidele ja õigeaegselt ning osaletud on vähemalt $\frac{2}{3}$ kontaktõppe.

Õppeprotsessi kirjeldus koos kuupäevadega

Iseseisev töö	Kontaktõpe	Kontaktõppe sisu ja meetodid
	16.09.2026 (6x45 min)	Erivajaduse mõiste(d). Kristlik inimkäsituse. Jeesuse hingehoidlik eesküju. Erivajadustega inimesed koguduses – pastoraaleetiline perspektiiv. Hingehoidlik lähenemine füüsiliste haiguste ja puuete, psüühiliste häirete ja spirituaalsete probleemide puhul. Liikumispuuetega inimeste kogemusnõustaja Briti Tartese, Rootsi traumaterapeudi Lars Widéni ja surijate õendushoolduse asjatundja Teisi Remmeli usutlused. Elukaar ja surm, suremine, surija põetamine ja toetamine vaimulikult.
Erivajadustega inimesi ja nende hingehoidu puudutava õppematerjali läbitöötamine, sh kohustuslik kirjandus ja videoloengud ning Anselm Grüni raamat <i>Jeesus terapeudina. Tähendamissõnade tervendav jõud</i> . Tähendamissõnade teemalise usutluse läbiviimine erivajadusega inimesega ning selle kirjaliku (3-5 lk) analüüsi ja suulise esitlemise ettevalmistamine.	21.11.2026 (6x45 min)	Arutelu iseseisva töö ning erivajadustega inimeste hingehoiuga seotud küsimuste üle seminari vormis. Sõltuvused ja sõltlased hingehoidlikus hoolekandes. Usutlus Eesti ATH Liidu asutaja- ja juhatuse liikme ning ATH kogukonna eestvedaja Tanel Peetsiga. Moonika Raja loengud intellektipuude, kognitiivsete häirete ja neuroloogiliste haigustega seotud eripäradest. Kõnehäired. Autismi spekter. Dementsus. Vanusega seotud funktsionaalsed eripärad. Eakate (hinge)hooldus.
Kirjaliku õpimapi koostamine ja esitlemine iseseisvalt loetud kirjanduse ja vaadatud videoloengute põhjal loodud erivajadustega inimesi kirjeldavad infograafilised „portreed“ ehk hingehoidlikud <i>personad</i> .	20.02.2027 (6x45 min)	Depressioon. Suitsiidsus ja suitsiid. Trauma ja leina hingehoiu loengud Itaalia trauma- ja leinanõustajalt Francesca Debora Nuzzoleselt. Kollokvium iseseisvalt loetud kirjanduse ja vaadatud videoloengute põhjal loodud kirjaliku õpimapi kokkuvõtlik esitlemine erivajadustega inimesi kirjeldavatest infograafilistest „portreedest“ ehk hingehoidlikest <i>personadest</i> koos avatud küsimustele vastamise ja sisulise aruteluga.
		Õppeaine läheb lukku 1.03.2027

Kohustuslik õppematerjal

Otepalu, Merike; Rahu, Anu. Tegevusjuhendaja käsiraamat. Tallinn: Tervise Arengu Instituut, 2024.

https://sotsiaalkindlustusamet.ee/sites/default/files/documents/2024-02/tegevusjuhendaja_kasiraamat_est.pdf

Kibuspuu, Karita. Laste ja noorte depressioon ja ärevus. Videoloeng.

<https://www.youtube.com/watch?v=D87fqBC0D6Y>

Maikalu, Karmen. Vaimse tervise esmaabi koguduses. Videoloeng.

<https://www.youtube.com/watch?v=9u1tN20PqmA>

Sild, Andres. Psüühikahäirete tutvustus. Videoloeng.

<https://www.youtube.com/watch?v=awlZPDYxXqA&t=8s>

Soovituslik õppematerjal

Aalto, Kirsti; Gothóni, Raili. Inimese kõrval. Hingehoiu õpik. Tallinn: EELK Usuteaduse Instituut, 2017.

Ainscough, Carolyn; Toon, Kay. Läbimurre. Abiks lapsepõlves seksuaalsed väärkohtlemist kogenuile. Tallinn: Kirjastus Ilo, 2006.

Aru, Jaan. Aju vabadus. Tallinn: Ajujutud OÜ, 2025.

Aru, Jaan. Osav aju. Tallinn: Ajujutud OÜ, 2025.

Aru, Jaan; Bachmann, Talis. Tähelepanu ja teadvus. Tallinn: Tänapäev, 2023.

Asperger, Hans. „Autistlikud psühhopaadid“ lapseas. Akadeemia 1 (370), 2020, lk 3-52; Akadeemia 2 (371), 2020, lk 274-311.

Burke, John. Milline on taevas? Surmalähedased kogemused, Jumala lubadus ja meid ootav igavene elu. Tallinn: Rahva Raamat, 2020.

Eesti õendus ajas ja muutumises. Teadus- ja õppemetoodiliste artiklite kogumik.

Koostanud: Ernits, Ülle; Talvik, Merle; Tulva, Taimi. Tallinna Tervishoiu Kõrgkool, 2020.

https://dspace.ttk.ee/bitstream/handle/123456789/146/16.10.20_TTK_Odede_kogumik_1-140_veeb.pdf

Ernits, Ülle. Patsientide religioossed vajadused õendustöö osana. Kirik & Teoloogia, 18.01.2023. <https://kjt.ee/2023/01/patsientide-religioossed-vajadused-oendustoo-osana>

Fitzgerald, Michael. Autismi avaram fenotüüp. Akadeemia, 5 (374), 2020, lk 869-897.

https://www.akad.ee/wp-content/uploads/sites/12/2020/05/akadeemia_sisu_2005_01.pdf

Grandin, Temple; Panek, Richard. Autism. Diagnoosimise alused ja suhtumine autistidesse. Tallinn: Pilgrim, 2015.

Grün, Anselm. Jeesus terapeudina. Tähtsündimissõnade tervendav jõud. Tallinn: Johannes Esto Ühing, 2014.

Häidkind, Pille; Soodla, Piret. Erivajadustega õppijad Eesti haridussüsteemis: märkamise, hindamise ja õpetamise. Õpik kõrgkoolidele. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus, 2024.

<https://dspace.ut.ee/server/api/core/bitstreams/098de9d1-840b-49bb-b3af-eff1c6e7c581/content>

Kübler-Ross, Elisabeth; Kessler, David. Leinast ja leinamisest. Leinale tähenduse andmine. Leina viis staadiumi. Tallinn: Tänapäev, 2019.

Lail, Margit. Skisofreeniahaigete hingehoid hoolekandes. Magistritöö. Tartu: Tartu Ülikool, 2017.

<https://dspace.ut.ee/server/api/core/bitstreams/cd14b28b-18a8-41e1-93f5-139e9963519f/content>

Latvala, Maire. Koguduslik hingehoid Eesti nelja konfessiooni näitel. Dissertationes Theologiae Universitatis Tartuensis 27. Tartu: University of Tartu Press, 2012.

<https://dspace.ut.ee/server/api/core/bitstreams/9fdb7ae5-a075-47dc-8bbb-f3b6136af53c/content>

Lehtsaar, Tõnu. Hingehoiu psühholoogia. Tallinn: Allika kirjastus, 2015.

Lehtsaar, Tõnu. Ma olin nõustaja-kaplan. Tallinn: Allika kirjastus, 2025.

Linnuste, Indrek. Religioossed ja spirituaalsed kriisid vaimse tervise valguses – Mäetagused 75, 2019, lk 53–76. <https://www.folklore.ee/tagused/nr75/linnuste.pdf>

Meel, Liidia. Interdisciplinary team based pastoral care model for Estonian health care institutions. Dissertationes Theologiae Universitatis Tartuensis 35. Tartu: University of Tartu Press, 2018.

<https://dspace.ut.ee/server/api/core/bitstreams/0960c1c3-a130-4798-a4dc-flcc1007b74f/content>

Minirith, Frank; Meier, Paul. Önn on enda teha. Depressiooni põhjused, tunnused ja tagajärjed. Tallinn: Logos, 2000.

Paul, Sheryl. Ärevuse tarkus. Tallinn: Pilgrim, 2021.

Pipich, Michael G. Leppimine bipolaarsusega. Kuidas patsiendid ja nende pereliikmed saavad bipolaarset häiret ohjata. Hea Lugu, 2019.

Rootsmaa, Kersti. Surm ja suremine 21. sajandi Eesti haiglates ja hoolekandeesutustes – teooria ja praktika läbi hingehoidja pilgu. Magistritöö. Tartu: Tartu Ülikool, 2022.

<https://dspace.ut.ee/server/api/core/bitstreams/2224d74c-97e4-450e-8b78-20dd84430162/content>

Rygaard, Niels Peter. Kiindumushäirega laps. Praktilise teraapia käsiraamat. Tallinn: MTÜ Igale Lapsele Pere, 2016.

https://kasvatus.print.ee/app/uploads/2018/11/kiindumushaire_algus-1.pdf

Soom, Kaido; Schihalejev, Olga. Kiriku hingehoiutöö eriolukorra ajal. Usuteaduslik Ajakiri, 2 (78), 2020, lk 40-62. <https://ojs.utlib.ee/index.php/UA/issue/view/1854>

Stanford, Matthew. Madness and Grace. A Practical Guide for Pastoral Care and Serious Mental Illness, West Conshohocken: Templeton Press, 2021.

Eludementsusega.ee Veebiportaal. <https://eludementsusega.ee>

Hingehoid.ee Veebiportaal. <https://hingehoid.ee>

Lahendus.net Veebiportaal. <https://lahendus.net/>

Peaasi.ee Veebiportaal. <https://peaasi.ee/>

Sinuabi.ee Veebiportaal. <https://sinuabi.ee/>